

Ocroțirea penală a dreptului la viață privată în România

Prof.univ.dr. Adi Oroveanu-Hanțiu*

La vie privée est un concept vaste, plus large que le droit à l'intimité et se réfère à une sphère dans laquelle toute personne peut développer librement sa personnalité et peut se détendre. La défense du droit à la vie privée se réalise par un ensemble de moyens juridiques extrapénales, constitutionnelles, civiles et d'autre nature, et contre les actes de conduite qui présentent un degré élevé de danger social, le droit à la vie privée est protégé aussi par les moyens du droit pénal.

În democrațiile moderne garantarea drepturilor fundamentale constituie partea esențială a aspectului formal al Constituției și emblema conținutului ei¹.

În jurisprudența ei, puternic consolidată în ultima perioadă, Curtea de Justiție a Comunităților Europene sprijină drepturile fundamentale ca pe o parte componentă a principiilor de drept generale.

Între drepturile fundamentale recunoscute de către Curtea de Justiție a Comunităților Europene sunt următoarele: dreptul de proprietate, libertatea profesiei, respectiv dreptul la activitate economică, libertatea de asociere și libertatea de coalizare, libertatea religioasă și libertatea cultului, libertatea opiniei și a informării, respectarea vieții private și a vieții de familie, confidențialitatea corespondenței purtate cu apărătorul, dreptul de a nu trebui să te acuzi singur, inviolabilitatea locuinței și alegerea liberă a partenerului de afaceri.

Respectarea dreptului la viață privată este reflectat în articolul 17 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice: "nimeni nu va putea fi supus vreunor imixțiuni arbitrare sau ilegale în viața particulară, în familia, domiciliul sau corespondența sa, nici la aringeri ilegale aduse onoarei și reputației sale; orice persoană are drept la protecția legii împotriva unor asemenea imixțiuni sau atingeri".

Conform articolului 8 din Convenția pentru protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului "orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale; nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept, decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și când constituie o măsură care, într-o societate democratică este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei ori protejarea drepturilor și libertăților altora".

---

*Autoarea este cadru didactic la Facultatea de Drept și Științe Administrative a Universității din Craiova și avocat în Baroul Dolj

¹ Manfred Danses, *Drepturile fundamentale ca elemente ale ordinii de drept a Uniunii Europene*, Revista Dreptul nr. 9/2006, p. 21.

Viața privată este un concept vast, mai larg decât cel al dreptului la intimitate și se referă la o sferă în cadrul căreia orice persoană își poate dezvolta liber personalitatea și să se destindă.

Dreptul la protecția vieții private o au toate persoanele, fără excepție, atât copiii, cât și militarii, dar și persoanele lipsite de capacitate de exercițiu, deținuții, persoanele care vagabondează, funcționarii publici, etc.

Respectarea acestui drept fundamental este obiectiv necesară pentru menținerea solidarității sociale.

Funcția socială rezervată dreptului la viața privată se găsește în preambulul la Declarația Universală a Drepturilor Omului: "este esențial ca drepturile omului să fie protejate de un sistem de drept, ca omul să nu fie constrâns, ca mijloc suprem, la revoltă împotriva tiraniei și asuprașirii".

Dreptul la viața privată este supus unor limitări obiectiv necesare, unui control social.

Apărarea dreptului la viață privată se realizează printr-un ansamblu de mijloace juridice extrapenale, constituționale, civile și de altă natură, iar împotriva actelor de conduită ce prezintă un grad sporit de pericol social, dreptul la viața privată este protejat și prin mijloacele dreptului penal.

Incriminarea și pedepsirea faptelor cu caracter penal care aduc atingere acestei valori are drept scop imediat o cât mai bună apărare și exercitare a dreptului la viață privată².

În legea penală din România dreptul la viața privată este apărat prin incriminarea în Codul penal a faptelor prevăzute în:

- articolul 192 - "Violarea de domiciliu";
- articolul 195 - "Violarea secretului corespondenței".

Varianta tip a infracțiunii de violare de domiciliu, prevăzută în articolul 192 din Codul penal în vigoare constă în pătrunderea fără drept, în orice mod, într-o locuință, încăpere, dependință sau loc împrejmuit ținând de acestea, fără consimțământul persoanei care le folosește, sau refuzul de a le părăsi la cererea acesteia.

Prin incriminarea acestei fapte se urmărește apărarea dreptului la inviolabilitatea domiciliului, drept înscris în Constituția României printre drepturile fundamentale ale persoanei.

În cazul variantei agravante prevăzute în alin. 2 al articolului 192 din Codul penal este incriminată și mai aspru sancționată fapta de violare de domiciliu săvârșită de o persoană înarmată, de două sau mai multe persoane împreună, în timpul nopții sau prin folosire de calități mincinoase.

În noul Cod penal³, care va intra în vigoare la 1 septembrie 2008, este prevăzută în articolul 208 infracțiunea de violare de domiciliu ori a sediului.

Noutatea adusă față de actualul Cod penal constă în incriminarea și sancționarea și a pătrunderii fără drept în sediile autorităților publice centrale și

---

² I. Vida, *Drepturile omului în reglementările internaționale*, Ed. Lumina Lex, 1999, p. 77.

³ Adoptat prin Legea nr. 301/2004.

locale, ale instituțiilor publice, ale partidelor sau în locurile unde o persoană fizică sau juridică își desfășoară activitatea.

Varianta tip a infracțiunii de violare a secretului corespondenței, prevăzută în articolul 195 din Codul penal în vigoare, constă în deschiderea unei corespondențe adresate altuia ori interceptarea unei convorbiri sau comunicări efectuate prin telefon, telegraf sau prin alte mijloace de transmitere la distanță, fără drept.

În cazul variantei agravante, prevăzute în alin. 2 al articolului 195 din Codul penal este incriminată și sancționată sustragerea, distrugerea sau reținerea unei corespondențe, precum și divulgarea conținutului unei corespondențe, chiar atunci când a fost trimisă deschisă sau a fost deschisă din greșeală, ori divulgarea conținutului unei convorbiri ori comunicări interceptate, chiar în cazul în care făptuitorul a luat cunoștință de acesta din greșeală sau din întâmplare.

Noul Cod penal care va intra în vigoare la 1 septembrie 2008 nu aduce modificări sau completări cu privire la definiția și conținutul acestei infracțiuni nici în raport cu varianta tip și nici în raport cu varianta agravată.

O noutate absolută adusă de noul Cod penal ce va intra în vigoare la 1 septembrie 2008 este apărarea dreptului la viață privată prin incriminarea, în articolul 209, a încălcării prin orice mijloace de interceptare a dreptului la viață privată.

Varianta tip a acestei infracțiuni constă în încălcarea dreptului la viață privată al unei persoane prin folosirea oricăror mijloace de interceptare de la distanță de date, informații, imagini sau sunete din interiorul locurilor menționate în articolul 208 alin. 1⁴, fără consimțământul persoanei care le folosește sau fără permisiunea legii.

În alin. 2 al articolului 209 din noul Cod penal se face precizarea că nu constituie infracțiune fotografierea sau filmarea din locuri publice a exteriorului unui imobil cu destinația de locuință, reședință sau casă de vacanță aparținând oricărei persoane.

În spiritul recomandărilor experților Consiliului European considerăm că toate articolele din Codul penal care incriminează faptele ce aduc atingere dreptului la viață privată ar trebui completate cu un alineat în care să se facă trimitere la textele constituționale sau la legile care autorizează încălcarea drepturilor protejate de aceste norme penale.

---

⁴ Adică, dintr-o locuință, încăpere, dependință sau loc împrejmuit ținând de acestea.